

Giới thiệu sách

LUẬT PHÁP VÀ TÔN GIÁO TIẾP CẬN SO SÁNH QUỐC GIA, QUỐC TẾ

Tác giả: W. Cole Durham, JR. và Brett G. Scharffs; 854 tr.

Có thể nói, đây là cuốn sách có tính chất giáo trình đầu tiên ở Việt Nam về luật pháp và tôn giáo, được tiếp cận theo hướng luật pháp so sánh từ cấp độ quốc gia, khu vực và quốc tế. Đây cũng là cuốn sách được Cole Durham và Bret G. Scharffs tổng hợp và kế thừa kết quả nghiên cứu của nhiều trường đại học, viện nghiên cứu chuyên ngành, các hội thảo quốc tế trong nhiều năm ở trên 20 quốc gia. Các tác giả còn giới thiệu cho người đọc, người học những địa chỉ tra cứu trên Internet hết sức cập nhật, hệ thống theo từng nội dung nghiên cứu. Cuốn sách thể hiện đậm tính chất “luật”, nên rất cần cho việc phân tích mối quan hệ giữa luật pháp với tôn giáo ở những góc độ khác nhau, cũng như việc phân tích mối quan hệ này ở những quốc gia đã và đang theo mô hình thể chế nhà nước thể tục.

Nội dung cuốn sách gồm 3 phần với 14 chương.

Phần 1: **Khuôn khổ**, gồm 4 chương. Chương 1 đề cập đến *Những căng thẳng hình thành trong lịch sử tự do tôn giáo*. Chương 2 đề cập đến *Những cách nhìn lý thuyết và tôn giáo về tự do tôn giáo*. Chương 3 về *Những cách nhìn nhân quyền quốc tế về tự do tôn giáo hay tín ngưỡng*. Chương 4 là *Những cách nhìn hiến pháp so sánh về các mối quan hệ tôn giáo - nhà nước*.

Phần 2: **Tự do tôn giáo, tín ngưỡng**, gồm Chương 5 về *Tự do của tín ngưỡng và thể hiện tôn giáo*; Chương 6: *Giới hạn của quyền thể hiện tôn giáo*; Chương 7: *Các quyền tôn giáo trong những bối cảnh quy chế riêng biệt*; Chương 8: *Đối phó với chủ nghĩa tôn giáo cực đoan*; Chương 9: *Xung đột và những căng thẳng tôn giáo giữa tự do tôn giáo và các quyền khác*.

Phần 3: **Mối quan hệ giữa các tổ chức tôn giáo và nhà nước**, gồm Chương 10: *Tự quyết tôn giáo*; Chương 11: *Quyền lập hội và tư cách pháp nhân*; Chương 12: *Các mối quan hệ tài chính giữa tôn giáo và nhà nước*; Chương 13: *Giáo dục*; Chương 14: *Tôn giáo và đời sống xã hội*.

Có thể nói, với 854 trang, nội dung cuốn sách cho thấy: trong suốt một thời gian dài, tôn giáo được coi là một vấn đề mang tính “địa phương”, nhưng giờ đây, nó đã và đang trở thành một mối quan tâm toàn cầu. Các tác giả khẳng định: “vấn đề luật pháp và tôn giáo có thể được hiểu một cách sâu sắc hơn nếu đặt chúng trong bối cảnh lịch sử và chính trị thế giới, thậm chí ngay cả những vấn đề địa phương, cục bộ cũng có thể trở nên sáng tỏ hơn nếu được đưa ra so sánh với các nền văn hóa khác. Điều này liên quan đến một thực tế cơ bản hơn: nhìn dưới góc độ toàn cầu, không tồn tại cái gọi là tôn giáo đa số, và những người theo tôn giáo hay không theo tôn giáo đều sẽ hưởng lợi nếu tự coi bản thân chúng ta là những tôn giáo thiểu số”. Lý do thứ hai khiến các tác giả áp dụng cách tiếp cận so sánh quốc tế khi nghiên cứu luật pháp và tôn giáo là vai trò của tôn giáo ngày càng được thể hiện rõ, thay vì trở nên mờ nhạt như sự đoán định của nhiều học giả và nhà chính trị thế hệ trước. Ngày nay, rất dễ mắc sai lầm khi coi tôn giáo là một vấn đề nguy hiểm và xuất hiện ở khắp mọi nơi. Quan điểm cho rằng, công việc của con người là biểu hiện của sự va chạm giữa các nền văn minh dù vẫn gây tranh cãi nhưng đã trở nên ngày càng phổ biến, rõ ràng nhất là các vấn đề của thế giới Islam giáo cũng như hoạt động khủng bố có dính dáng đến Islam giáo. Các tác giả đã truyền tải nhiều quan điểm tôn giáo khác nhau, cũng như giữ một thái độ khoa học và khách quan khi nghiên cứu Islam giáo. Gần như ở mỗi chương, các tác giả đều cung cấp các tài liệu liên quan đến Islam giáo, quan điểm của Islam giáo về một số vấn đề như: sự kiện khăn trùm đầu ở Pháp và Thổ Nhĩ Kỳ, các tranh biếm họa Nhà tiên tri Mohammed gây tranh cãi ở Đan Mạch, việc cắt âm vật phụ nữ, cấm đoán cải giáo, các vấn đề về luật hôn nhân và gia đình, ý định thành lập các Tòa án Shari’ah và những nỗ lực xây dựng luật Hiến pháp dựa trên luật Shari’ah và chuẩn mực nhân quyền ở Afghanistan và Iraq.

Một nội dung khác, mà gần như chương nào của cuốn sách cũng đề cập tới là những vụ việc do Tòa án Châu Âu xét xử, bên cạnh các tài liệu liên quan tới Tòa án Tối cao Hoa Kỳ cũng như các trường hợp tương tự diễn ra ở một số quốc gia khác. Có thể nói, các chuẩn mực nhân quyền quốc tế đang đóng vai trò ngày một quan trọng hơn trong đời sống chính trị quốc tế, đồng thời cũng là tâm điểm gây nhiều tranh cãi trên phạm vi toàn cầu. Do vậy, các tác giả đã đứng dưới góc độ nhân quyền phân tích nhiều vấn đề luật pháp, tôn giáo, và Tòa án Nhân quyền Châu Âu. Nội dung cuốn sách cho thấy đa số những ví dụ quan trọng và sống động cho

các vấn đề tự do tôn giáo lại đang diễn ra ở nhiều nơi khác chứ không phải ở Hoa Kỳ. Nhìn một cách tổng thể, những tư tưởng, quan điểm, nguyên tắc mà Tòa án Hoa Kỳ tuân thủ vẫn là khuôn mẫu mà nhiều quốc gia khác đã và đang áp dụng. Tuy nhiên, trong một thế giới mà con người ngày càng kết nối chặt chẽ với nhau thì không điều gì có thể trở thành một thứ chuẩn mực chung cho tất cả.

Từ góc nhìn quốc tế, cuốn sách cung cấp nguồn tư liệu hữu ích cho những ai làm việc trong các hệ thống luật pháp khác nhau. Các tác giả đều có những ví dụ luật pháp so sánh tiêu biểu, đại diện cho quan điểm của gần hai mươi quốc gia khác nhau trong hầu hết các chương. Bằng nghiên cứu so sánh, các tác giả làm rõ nhiều nét riêng biệt của hệ thống Hoa Kỳ. Ví dụ, Hoa Kỳ có lẽ là nước duy nhất trên thế giới không có một cơ quan nhà nước nào chuyên trách về vấn đề tôn giáo, về tổng thể có lẽ đó là một việc tốt. Do đó, nghiên cứu so sánh giúp nhận dạng những điểm mạnh, điểm hạn chế trong cơ chế hoạt động của Tòa án Hoa Kỳ như tập trung làm rõ xem những hệ thống luật pháp khác đã giải quyết vấn đề hạn chế quyền tự do tôn giáo như thế nào giúp chúng ta vượt qua nhiều thách thức dai dẳng trong việc phủ nhận những đòi hỏi tự do tôn giáo bất hợp lý.

Bằng việc nghiên cứu luật pháp dưới góc độ quốc tế và so sánh, các tác giả đã đưa ra cái nhìn tổng thể về bức tranh luật pháp về tôn giáo trên thế giới, cũng như rút ra nhiều bài học, kinh nghiệm giải quyết sự vụ tôn giáo quý báu. Mặt khác, các tác giả cũng lý giải được vì sao với cùng một vấn đề nhưng mỗi quốc gia, mỗi khu vực lại có cách tiếp cận và quan điểm khác nhau./.